

Hoefslag

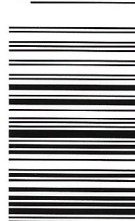
**Naar buiten met
Sanne Thijssen**

**Anky van
Grunsven**
THUIS IN DE
SPRINGWERELD

Arie Yom Tov:

*"Op het moment
dat je tevreden bent,
ga je achteruit"*

01120 >

Ruwvoer voor paarden:

Continu aanbieden, hoe doe je dat?

Veel paarden eten hun ruwvoer te snel op. Hierdoor kunnen paarden delen van de dag zonder ruwvoer staan. Dit is – zachtjes uitgedrukt – ongunstig voor de maag, de dikke darm en het welbevinden van paarden. Waarom dat ongunstig is wordt in dit artikel uitgelegd. Ook gaan we in op het gebruik van een slow feeder.

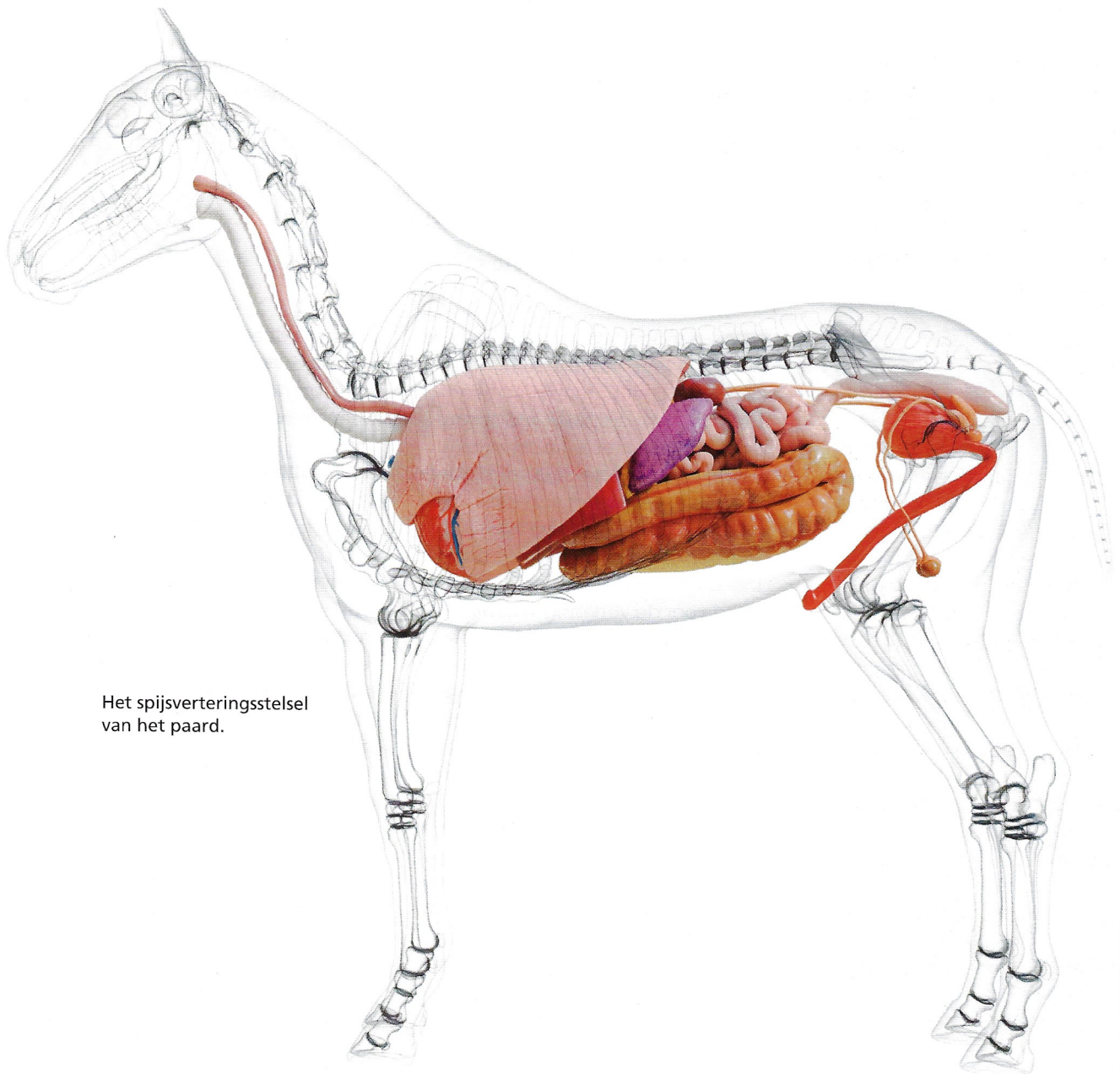
TEKST: DR. MARC VAN DEN TOP | FOTO'S: ISTOCKPHOTO.COM

De maag van paarden bestaat uit een onderste deel dat maagzuur maakt en een bovenste deel dat geen maagzuur maakt en dat niet tegen maagzuur kan. In dit bovenste deel vindt alleen een beetje vergisting van het voedsel plaats. De maag van paarden produceert de hele dag door maagzuur. Dit maagzuur is nodig voor de vertering van het voedsel. Maar ... er moet niet teveel maagzuur in de maag komen te staan. Dan kan het maagzuur in het bovenste deel van de maag komen, waardoor maagzweren ontstaan. Veel paarden hebben hier last van. Vooral als ze een stressvol leven hebben, waarin weinig tijd voor eten overblijft. Dit betekent vaak maar een enkele maaltijd per dag, waarin in korte tijd grote hoeveelheden (zetmeelrijk) voer naar binnen gewerkt moeten worden. Daarbij ligt de nadruk nog wel eens op krachtvoer. Ruwvoer eten kost teveel tijd en levert te weinig energie, is dan de gedachte. Toch is ruwvoer eten heel belangrijk voor een paard. Vooral als er stengelig ruwvoer wordt gegeten, moet hij goed kauwen. Tijdens het kauwen maken speekselklieren veel basis-speeksel aan. Hierdoor wordt de maaginhoud minder zuur. En bestaat er dus minder risico op de ontwikkeling van maagzweren. Dus vaak kleine beetjes stengelig ruwvoer is goed voor de maag van het paard. Van nature grazen paarden dan ook een groot deel van de dag en de nacht, ongeveer zestien uur per etmaal. De voeropname verloopt dan gelijkmatig, en per keer gaan er geen grote hoeveelheden naar binnen. Paarden liggen ook maar weinig op hun zij. Wellicht heeft dat te maken met het maagzuur dat dan in het

bovenste deel van de maag loopt, waardoor ze voelen dat hun maag gaat 'branden'. Een reden om maar weer snel op te staan.

Darmvulling en koliek

Voor de dikke darm is het ook heel belangrijk dat het paard de hele dag door gevuld is met goed ruwvoer. Dit stimuleert de beweeglijkheid van de darmen, geeft een gelijkmatige vertering van het ruwvoer en voorkomt verstoppingen en liggingsveranderingen. Om dit begrijpelijk te maken, even een stukje anatomie: na de dunne darm van het paard volgt de dikke darm. Het eerste deel hiervan is de blinde darm. De bovenkant van de blinde darm zit aan de rechterkant van de buik vast aan de buikwand, ter hoogte van de rechter heupknobbel. Jong, bladrijk gras wordt met name in de blinde darm vergist door eencelligen, onder veel gasvorming. Als een paard ineens veel bladrijk ruwvoer (jong gras) krijgt, kan er gaskoliek ontstaan doordat de blinde darm het gas niet snel genoeg af kan voeren. De kop van de blinde darm wordt dan als een ballon opgeblazen en drukt de opening naar de rest van de dikke darm dicht. Hierdoor wordt de gasafvoer helemaal onmogelijk. Zo'n paard krijgt heftige koliek. Hij heeft nogal een 'opgeblazen gevoel', zullen we maar zeggen. Even wandelen met zo'n patiënt kan geweldig opluchten (of ontluchten). Door het wandelen schommelt de buik en gaat de opening tussen blinde darm en de rest van de dikke darm vaak even open, waardoor hij zijn gas heerlijk kwijt kan. Als het paard ook spierbevangen is (stijve spieren, donkere urine) dan mag ▶

Het spijsverteringsstelsel van het paard.

FOTO: ADOBE STOCK

hij niet wandelen. Overigens kan er onder die omstandigheden ook een risico op hoefbevangenheid zijn.

Verstopping

Verstoppingen door stro ontstaan bijvoorbeeld als een paard te weinig ruwvoer kan eten en wel royaal beddingstro heeft. Als hij hier veel ineens van opeet, kan het stro zich ophopen voor een van nature vernauwd gedeelte in de dikke darm (bekkenbocht). Naast laxeren kan ook het voeren wat jong hooi aan zulke paarden goed helpen. Het jonge hooi wordt in de blinde darm met gejuich ontvangen en de blinde darm geeft via het zenuwstelsel van

de darmen een seintje naar achteren, zo van: "ik heb hier een nieuwe lading, knijp daar de boel eens leeg!". En dat gebeurt dan ook. En weg is de verstopping.

Darmdraaiing

Soms kan een paard dat lange tijd niet gegeten heeft (bijvoorbeeld door ziekte) en dat dan ineens 'verwend' wordt met luxe hooi ook in de problemen komen. Door het niet eten zijn delen van de dikke darm leeg geraakt. De blinde darm is in omvang afgenomen. Zoals gezegd wordt het jonge gras met name in de blinde darm vergist. Omdat deze echter kleiner is geworden, kan die al

dat jonge gras zo snel niet aan. Een deel van het gras schuift (nog niet helemaal verwerkt) naar de rest van de dikke darm. Hier wordt dan ook nog heel wat gas geproduceerd, terwijl de delen erboven leeg zijn. Gas wil opstijgen, en ziedaar een darmdraaiing komt op gang. Dit kan snel een levensgevaarlijke vorm van koliek worden. Het zal duidelijk zijn dat dergelijke problemen niet of nauwelijks voorkomen bij paarden die de hele dag door ruwvoer kunnen eten en dus een gevulde dikke darm hebben. Anderzijds is het natuurlijk belangrijk dat de voedingswaarde van het hooi afgestemd is op de energiebehoefte van het paard.

Het is mooi als de dikke darm helemaal vol zit met ruwvoer, maar dat moet natuurlijk niet zo luxe zijn dan het paard er moddervet van wordt. Het beste is gras met een laag suikergehalte en veel stengels. Maar dat lage suikergehalte moet dan wel eerst in een voeranalyse vastgesteld worden.

Slow feeding

De natuurlijkste manier om paarden gespreid ruwvoer op te laten nemen is uiteraard dag en nacht weiden. Voor veel eigenaren is dit echter niet mogelijk of wenselijk. Op stal voeren van ruwvoer komt echter vaak neer op enkele voerbeurten per dag. Hierdoor bestaat het risico dat paarden een deel van de dag zonder ruwvoer staan en dus andere, minder prettige dingen gaan doen. Zoals stro opeten of stalondeugden ontwikkelen (weven, rondjes lopen, kribbebijten). Vaker voeren is doorgaans geen optie. Vandaar dat de behoefte bestaat om paarden te dwingen om langzamer ruwvoer te eten. Eigenlijk komen vrijwel alle oplossingen erop neer dat paarden via kleine openingen ruwvoer te pakken moeten zien te krijgen, waardoor ze langer bezig zijn en per keer maar kleine beetjes ruwvoer

binnen krijgen. De meeste paarden worden rustiger en verknoeien minder voer. Maar sommige ongedurige paarden raken juist gefrustreerd doordat ze maar zo weinig voer per keer te pakken kunnen krijgen. Ze kunnen dan de boel gaan slopen. Uit onderzoek is gebleken dat pony's inderdaad minder snel eten als het rooster op het voer fijnmaziger is (de opgegeten hoeveelheid voer in een half uur werd grofweg gehalveerd bij gebruik van een 7,5 x 7,5 cm tegenover een 5 x 5 cm rooster).

Mogelijke problemen

Bij verschillende methoden van *slow feeding* wordt er gebruik gemaakt van een metalen rooster met spijlen dat boven het voer hangt of er bovenop ligt. Omdat er in beginsel gevaar bestaat dat grage eters hun snuit te diep tussen de spijlen steken en zo hun kaak kunnen beschadigen, hebben enkele modellen de mogelijkheid om te kiezen uit verschillende maten roosters. Naast dit probleem wordt er ook melding gemaakt van tandbeschadiging door metalen roosters, hoewel dit probleem waarschijnlijk niet overdueren moet worden. Houd bij paarden in een groep ook rekening met de rangorde: let op dat dominante

paarden niet de grootste *slow feeder* alleen bezet houden, terwijl de anderen het samen met één kleine moeten doen. Kies dan liever meerdere verspreid opgestelde, kleine *slow feeders* en observeer goed hoe de paarden er mee omgaan.

Conclusie

Technische oplossingen zoals *slow feeders* kunnen een goede bijdrage leveren aan een normaal eetpatroon van paarden. Onder de gangbare omstandigheden levert dit meer rust, minder verspilling van voer en minder voernijd op. Ook is het gunstig voor het maagdarmkanaal van paarden. Overigens lijkt bij verschillende systemen de toename in de voertijd helaas wat tegen te vallen. ▶

OVER DE AUTEUR:

dr. Marc van den Top is dierenarts bij Adviesbureau VOER-RAAD en sinds 1991 actief als adviseur op het gebied van voeding, graslandbeheer en gifplanten voor paarden (tel: 0346-212120)

DE FEEDINGMASTER

De Feedingmaster is een bak waar ruwvoer in gaat met een metalen rooster erboven. Op geregelde tijden wordt het ruwvoer door een lift naar boven geduwd, waarna het paard een ingestelde hoeveelheid voer kan eten. Dit is een wezenlijk verschil met de andere systemen die er op de markt zijn. Daarbij ligt het rooster op het voer of zit er een net voor, waarna het paard steeds weer kleine beetjes kan eten. Dit vertraagt weliswaar de voeropname, maar het paard kan uiteindelijk alles toch in relatief korte tijd opeten. Bij de Feedingmaster kan de hoeveelheid beschikbaar voer in een groot aantal porties per etmaal worden ingesteld, waardoor de eetsnelheid laag gehouden wordt.

Voor IJslanders, die maar heel weinig voer mogen eten, is er een aangepaste variant beschikbaar waarbij de hoeveelheden voer met nog veel kleinere stapjes instelbaar zijn. Hierdoor is zelfs een kleine hoeveelheid voer nog goed over een etmaal te verdelen.

Voordeel: Mooi, dynamisch systeem. Stevige constructie. Het enige systeem waarbij de beschikbaar gestelde hoeveelheden te regelen zijn. Momenteel de beste mogelijkheid om de hoeveelheid beschikbaar ruwvoer werkelijk over een etmaal te spreiden.

Nadeel: duur systeem (€ 895).

Meer info: vhproducts.eu/feedingmaster

